

NOTATKA KONSERWATORSKA

SPICHLERZ ZBOŻOWY

W BĄKOWIE

Autor badań: mgr Ewa Turowska
dyplomowany konserwator zabytków
nr dyplomu 1400/179605/2015

17 sierpień 2023 r.

1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

JEDNOSTKA EWIDENCYJNA:

RODZAJ: Spichlerz zbożowy.

CZAS POWSTANIA: w poł. XIX w.

LOKALIZACJA: Bąkowo, gmina Warlubie, powiat świecki, woj. kujawsko-pomorskie.

WŁAŚCICIEL/ UŻYTKOWNIK: Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 "Dom Dziecka" w Bąkowie.

TECHNIKA:

Spichlerz zbożowy - mur z cegły pełnej palonej w wątku krzyżowym o grubości 55 cm, otynkowany. Obiekt niepodpiwniczony. Podmurówka z kamienia polnego na zaprawie wapiennej (mur cyklopowy). Tynki wewnętrzne wapienne pokryte pobiałą z boniowaniem na narożnikach budynku. Wnętrze otynkowane zaprawą wapienną, nałożona pobiała na ściany, sufit oraz kolumny. Podłogi deskowane. Więźba krokwiowo-jętkowa pokryta dachówką „karpiówką” ułożona „w koronkę”. Kalenica przykryta jest „gąsiorami”.

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): tak.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKO-RESTAURATORSKICH SPICHLERZA ZBOŻOWEGO, BRAMY ORAZ FRAGMENTU PIERWOTNEGO MURU W BĄKOWIE

Opracowanie:

mgr Ewa Turowska, Toruń, grudzień 2021 r.

mail: kontur.konserwacja@gmail.com, tel. 695573127

SPICHLERZ ZBOŻOWY wzniesiony został w poł. XIX w. we wschodniej pierzei podwórzka gospodarczego, na osi północno-południowej.

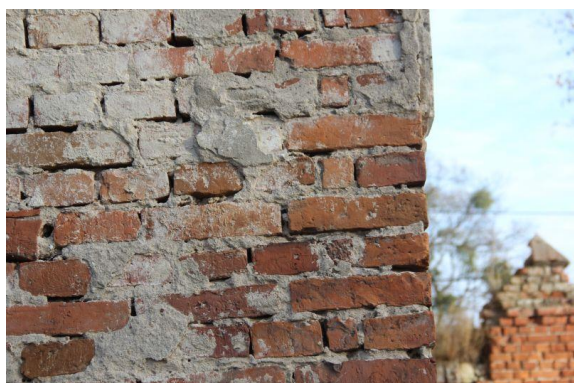
Fot. Zdjęcia spichlerza oraz bramy wykonane w roku 1990¹.

¹ Karta Ewidencji Zabytków Architektury i Budownictwa, Zespół folwarczny- karta założenie, nr. 5071

2. BUDOWA TECHNOLOGICZNA

- FUNDAMENTY I MURY

Spichlerz zbożowy wzniesiony został w poł. XIX w. we wschodniej pierzei podwórza gospodarczego, na osi północno-południowej, z cegły pełnej palonej w wątku krzyżowym, o grubości muru 55 cm, pierwotnie był otynkowany. Podmurówka z kamienia polnego na zaprawie wapiennej (mur cyklopowy). Obiekt jest niepodpiwniczony.

Fot. Zdjęcia spichrza obrazujące sposób wymurowania.

- OTWORY ELEWACYJNE

DRZWI

- **Drzwi po lewej stronie** - drewniane, 1-skrzydłowe, z opierzeniem płycin, z nieruchomym pierwotnie oszklonym, 6-polowym nadświetlem, zemknięte łąkiem prostym, na zawiasach pionowych, zamykane na klódkę. Zamocowane obecnie skrzydło drzwi jest wtórne.
- **Drzwi po prawej stronie** - drewniane, 2-skrzydłowe, z żaluzjowym opierzeniem płycin, z nieruchomym pierwotnie oszklonym, 4-polowym nadświetlem, zemknięte łąkiem prostym, na zawiasach pionowych, zamykane na klódkę.

Fot. Zdjęcie obrazujące oryginalne drzwi spichrza oraz okucia drzwi głównych.

Fot. Obecnie skrzydła drzwi po lewej stronie są wtórne. Po prawej stronie zachowały się oryginalne drzwi z żaluzjowym opierzeniem płycin oraz okuciami.

- OKNA
- Elewacja zachodnia

Otwory okienne nieoszlone, niekiedy zamknięte 2-skrzydłowymi deskowymi okiennicami na zawiasach pasowych, o łąkach prostych, pełnych lub półkolistych. Pomędzy oknami blendy.

Fot. Widoczne na starej fotografii oryginalne okiennice na zawiasach.

Fot. Stan zachowania otworów okiennych w 2021 r.

- **Elewacja wschodnia**

Otwory okienne nieoszlone, niekiedy zamknięte 2-skrzydłowymi deskowymi okiennicami na zawiasach pasowych, o łąkach prostych, pełnych lub półkolistych. Pomiedzy oknami blendy.

Fot. Widoczne na starej fotografii oryginalne okiennice na zawiasach.

Fot. Stan zachowania otworów okiennych w 2021 r..

- Elewacja południowa

Fot. Widoczne na starej fotografii oryginalne okienice na zawiasach. Po prawej stan w 2021 r.

Fot. 25-29. Zachowane oryginalne ościeżnice w otworach okiennych oraz okienice na zawiasach.

- **WNETRZE**
- **Ściany**

Wewnętrzne ściany spichrza były otynkowane zaprawią wapienną, którą pokrywały pobiałe. Obecnie tynk we wnętrzu zachował się jedynie szczątkowo.

Fot. Stan zachowania wnętrza spichrza w 2021 r.

- **Strop**

Strop spichlerza jest belkowy, nagi, wzmocniony drewnianymi podciągami wspartymi na drewnianych kolumnach o prostych głowicach. Strop oraz kolumny z głowicami pokryte są pobiąłą.

Fot. Stan zachowania stropu spichrza w 2021 r.

- podłoga

Podłogi wnętrza spichrza są deskowe, deski umieszczone są na belkach. Obiekt jest niepodpiwniczony, dlatego też belki położone są na podłożu, co bardzo źle wpłynęło na ich stan zachowania. Belki są przegniłe, a deski na belkach znajdują się w bardzo złej kondycji.

Fot. Stan zachowania podłogi spichrza w 2021 r.

- **WIĘŻBA DACHOWA**

Więżba krokwiowo-jętkowa ze stolcem podwójnym stojącym, poddasze jest 2-kondygnacyjne.

Fot. Stan zachowania więzby dachowej spichrza w 2021 r.

- **DACH**

Dach pokryty jest dachówką „karpiówką”, ułożoną „w koronkę”. Kalenica przykryta jest „gąsiorami”. Konstrukcja dachu grozi zawaleniem.

Fot. Stan zachowania dachu spichrza w 2021 r.

3. ZDJĘCIA STANU ZACHOWANIA NA DZIEŃ 11.08.2023 R.

- DACHÓWKA

Fot. Dachówka w bardzo złym stanie zachowania, widoczne na powierzchni dachówki ubytki. Dachówki pokryte ciemnymi nawarstwieniami oraz jasnym nalotem. Widoczne mchy i porosty. Dachówka bardzo osłabiona, pęka. Oryginalne dachówki nie nadają się do ponownego montażu. Należy poszukać nowej dachówki zbliżonej wymiarami i wyglądem do dachówki oryginalnej.

- GĄSIORY

Fot. Widoczne spękania na powierzchni gąsiorów. Gąsiorzy pokryte ciemnymi nawarstwieniami. Można odnaleźć dwa typy gąsiorów. Oryginalne gąsiorzy nie nadają się do ponownego montażu. Należy poszukać nowych gąsiorów zbliżonych wymiarami i wyglądem do gąsiorów oryginalnych.

- WIEŻBA DACHOWA

Fot. Więźba dachowa zachowała się szczątkowo po demontażu dachówek i belek. Belki więźby dachowej w bardzo złym stanie, utraciły swoje właściwości. Widoczna korozja biologiczna. Pozostałość więźby dachowej utrzymuje szczyt południowy. Jednak oryginalne belki są w bardzo złym stanie i nie spełniają funkcji konstrukcyjnej dachu. Należy zdemontować pozostałe belki i wymienić na nowe.

- **BELKI STROPOWE**

Fot. Belki stropowe w bardzo złym stanie zachowania, nie spełniają swojej funkcji konstrukcji dachu. Widoczna na belkach korozja biologiczna. Belki są spróchniałe lub zgnite. Należy wymienić belki stropowe na nowe.

- **DESKI PODŁOGI PODDASZA**

Fot. Przez przeciekający dach deski były narażone na wodę opadową. Spowodowało to, że deski podłogi poddasza są w bardzo złym stanie. Widać na nich korozję biologiczną. Deski są bardzo słabe, łamią się i kruszą.

- SŁUPY

Fot. Zachowały się 4 słupy z pośród 8. Widoczne są ślady na belce nośnej po głowicach kolumn. Należy zdemontować słupy i ocenić ich stan czy nadają się do ponownego montażu.

- **DESKI I BELKI PODŁOGOWE**

Fot. Bardzo zły stan belek podłogowych oraz desek. Deski oraz belki zarywiają się są bardzo słabe. Widoczna korozja biologiczna spowodowana przez lata przeciekającym dachem.

- **KAMIENIE FUNDAMENTOWE**

Fot. Pod belkami widoczne umieszczone kamienie na piasku. Pod murem ceglanym kamienie fundamentowe ociosane prosto. Należy wykonać wykop, który uwidoczni wysokość oryginalnego fundamentu kamiennego.

- ŚCIANY WEWNĘTRZNE

Fot. Ściany z licznymi pęknięciami spowodowanymi zawaleniem się dachu. Tynk oraz pobiałe odspajają się od lica ściany. Widoczne ubytki w cegle oraz fudze.

- ŚCIANY ZEWNĘTRZNE

Fot. Ściany z licznymi pęknięciami spowodowanymi zawaleniem się dachu. Widoczne ubytki w cegle oraz fudze. Na ceglach widoczne pozostałości oryginalnego tynku.

- GZYMS

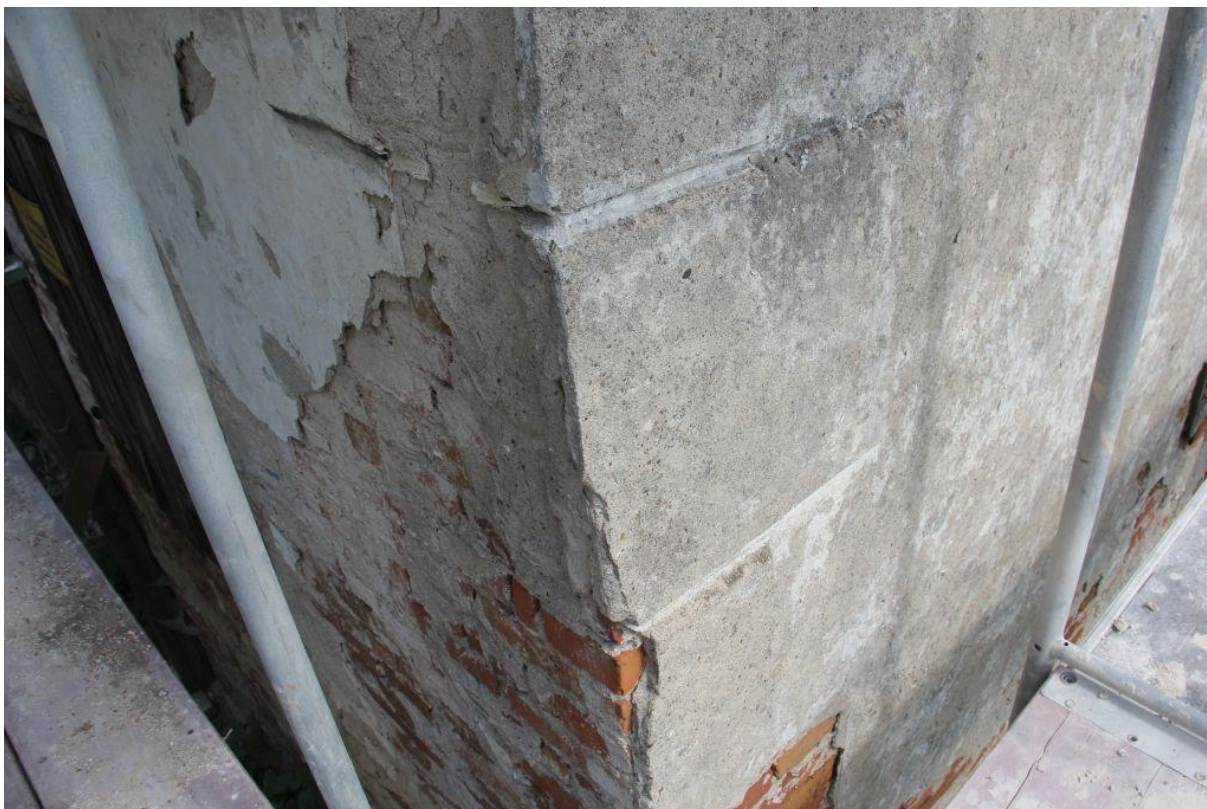

Fot. Widoczny fragment profilu oryginalnego gzymsu.

- BONIE

Fot. Widoczny fragment oryginalnych boniowań.

- PAS MIĘDZY KONDYGNACJAMI

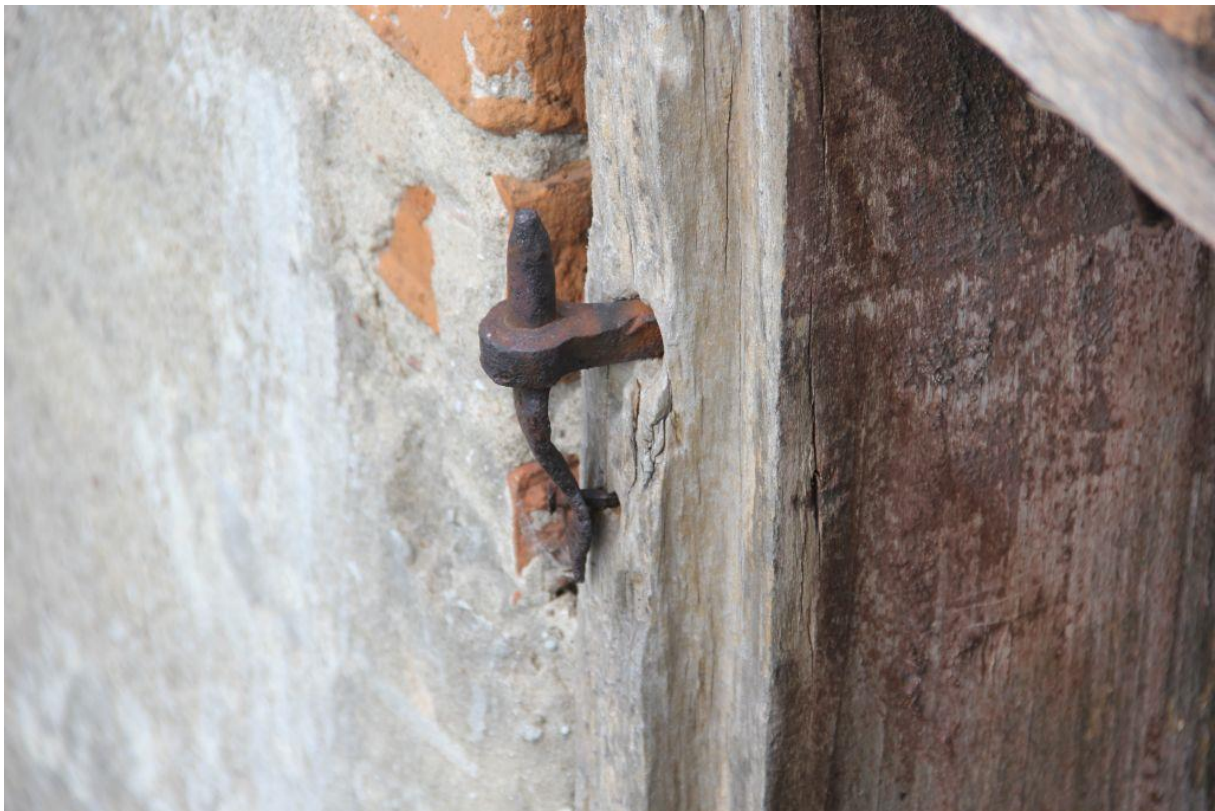

Fot. Widoczny fragment oryginalnego pasa między kondygnacjami w elewacji południowej.

- OKNA I OKIENICE

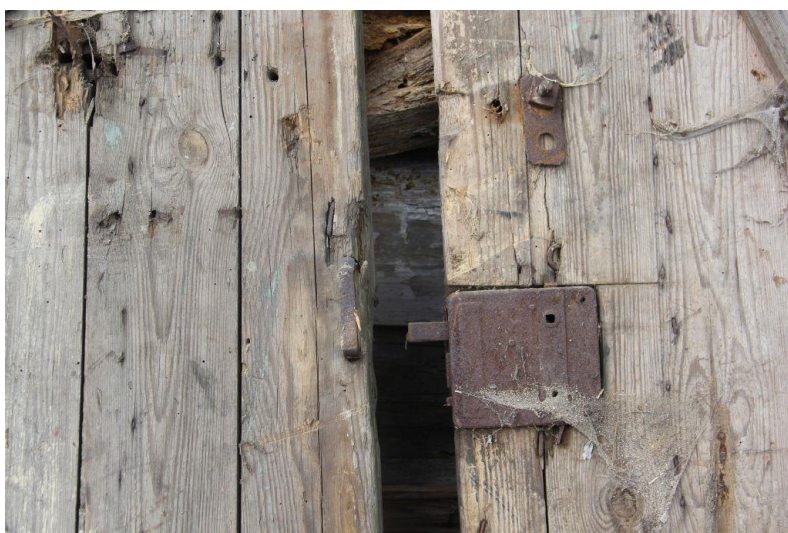
Fot. Drewniana konstrukcja ościeży, okien oraz okienic w bardzo złym stanie. Widoczna korozja biologiczna drewna. Okna należy wymienić na nowe o odpowiednich parametrach cieplnych. Okienice odtworzyć z nowych desek wzorując się na okienicach zastanych. Należy wykorzystać zawiasy oryginalne po ich konserwacji. Brakujące dorobić na wzór oryginalnych.

- DRZWI GŁÓWNE

Fot. Należy wykonać nowe drzwi z desek wzorując się na drzwiach zastanych. Należy w drzwiach umieścić klamkę i zamek historyczny.

- DRZWI BOCZNE

Fot. Drzwi boczne są drzwiami wtórnymi. Należy wykonać nowe drzwi z desek wzorując się na drzwiach zastanych głównych. Należy w drzwiach umieścić klamkę i zamek historyczny.

- **CEGLA**

Fot. Do murowania można wykorzystać cegłę rozbiórkową ze spichrza.